

NOTA AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: - voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp en van artikel 47 van het decreet van 17 mei 2024 tot wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie
- Principiële goedkeuring

Samenvatting

Het voorliggende ontwerpdecreet brengt concrete wijzigingen aan in het decreet integrale jeugdhulp in uitvoering van drie beleidskeuzen opgenomen in het Vlaams Regeerakkoord. Deze wijzigingen vormen de basis voor de verdere uitwerking en implementatie van het Plan Jeugdhulp – Naar de Jeugdhulp van Morgen. Deze conceptnota werd goedgekeurd door de Vlaamse Regering op 17 oktober 2025. Dit ontwerpdecreet voorziet de nodige decretale gronden voor een meer centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort waarbij de afstemming met betrokkenen en voorzieningen behouden blijft, het uitvoeren van de beslissing naar één gemandateerde voorziening te gaan en het verscherpen van de crisisjeugdhulpverlening.

Met dit voorontwerp tot wijzigingsdecreet krijgt de intersectorale toegangspoort een duidelijke regierol bij de toeleiding, toewijzing en matching tussen vragen en aanbod. Daarnaast wordt de positionering, werking en doelstelling van de crisishulpverlening vernieuwd, zodat crisishulp opnieuw ingezet kan worden waar en wanneer zij een verschil kan maken.

Het ondersteuningscentrum jeugdhulp (OCJ) wordt gepositioneerd als de enige gemandateerde voorziening, met een duidelijk overheidsmandaat om tijdig, zorgvuldig en rechtszeker op te treden wanneer de veiligheid en het welzijn van kinderen en jongeren in het gedrang komen. De vertrouwenscentra kindermishandeling (VK) behouden een duidelijke en versterkte positie in de begeleiding van kinderen en gezinnen en in de ondersteuning van professionals in deze situaties.

Ten slotte wordt de datum van inwerkingtreding van het gezamenlijke voortraject pleegzorg-adoptie uitgesteld naar 1 september 2027, zodat het voortraject afgestemd kan zijn op de beslissing van de Vlaamse Regering van 24 april 2026 om interlandelijke adoptie stop te zetten.

1. SITUERING

A. BELEIDSVELD/INHOUDELIJK STRUCTUURELEMENT/BELEIDSDOELSTELLING

Dit voorontwerp van decreet heeft betrekking op het beleidsveld Opgroeien, ISE Jeugdhulp.

B. VORIGE BESLISSINGEN EN ADVIEZEN

Het gunstig advies op het Kinderen en Jongeren Effecten Rapport (JoKER) werd bekomen op 24 april 2026. Dit advies werd integraal verwerkt in de memorie van toelichting.

Het wetgevingstechnisch en taalkundig advies werd bekomen op 23 april 2026 en werd verwerkt in de tekst van het voorontwerp. Het advies om genderneutrale voornaamwoorden te gebruiken werd niet gevolgd, om de consistentie van het taalgebruik in het te wijzigen decreet te garanderen en omdat artikel 2, §2 van dit decreet reeds bepaalt dat bij het verwijzen naar personen steeds de mannelijke vorm wordt gebruikt.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën, met nummer RD/2026001469 werd bekomen op 21 april 2026. Voor wat betreft de opmerking in het advies van Inspectie van Financiën rond de inwerkingtredingsdatum wordt een artikel 16 toegevoegd dat een uitgestelde inwerkingtreding bepaalt voor de artikelen van dit ontwerpdecreet, met uitzondering van artikel 14. Met deze nieuwe bepaling wordt ruimte voorzien voor een zorgzame overgang in de organisatie van de hulp voor kinderen en jongeren in langdurige trajecten. Voor wat betreft de vraag van de Inspectie van Financiën om simulaties voor te leggen aan de Vlaamse Regering in functie van de mogelijke impact op de werklust: deze zullen natuurlijk worden voorgelegd, volgens toepassing van de VCO en vervolgens de Vlaamse Regering bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten. Het is van belang dat eerst alle elementen zowel voor wat betreft het OCJ en het VK samengebracht worden (bijv. simulaties in functie van de meest recente data van het aantal dossiers en het beleid van het parket).

2. INHOUD

A. ALGEMENE TOELICHTING

Dit voorontwerp van wijzigingsdecreet omvat 3 inhoudelijke wijzigingen aan het decreet van 12 juni 2013 betreffende de integrale jeugdhulp en één wijziging van het decreet van 17 mei 2024 tot wijziging van het decreet van 20 januari houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie.

Een eerste wijziging aan het decreet integrale jeugdhulp is het installeren van een centrale regierol voor de intersectorale toegangspoort bij de toeleiding en toewijzing van beschikbaar niet-rechtstreeks toegankelijk jeugdhulpaanbod. Vanuit die regierol kan de overheid sturen op de toeleidings- en matchingsprocessen, in dialoog met voorzieningen en betrokkenen, en ondersteund door gerichte monitoring. Zo kan de schaarse capaciteit op een efficiënte, doeltreffende en rechtvaardige manier worden ingezet, met bijzondere aandacht voor de meest kwetsbare kinderen

en jongeren en met oog voor de draagkracht van voorzieningen. Met deze eerste wijziging wordt een decretale grond gecreëerd voor de bepaling in het Vlaams Regeerakkoord o.a. waar er staat *“we creëren een capaciteitsbeheerssysteem voor alle residentiële jeugdhulpverlening.”*

Een tweede wijziging in het decreet integrale jeugdhulp is de nieuwe positionering van het OCJ als het duidelijke aanspreekpunt bij (verregaande) verontrustende situaties waarbij de veiligheid van de minderjarige in het gedrang is of dreigt te komen. We geven hiermee uitvoering aan het Vlaams Regeerakkoord dat vermeldt: *“We evolueren naar 1 gemandateerde voorziening die het aanspreekpunt vormt bij verontrusting en waken over de vlotte doorstroom van dossiers.”*

Door een laatste wijziging aan het decreet integrale jeugdhulp wordt verduidelijkt in welke situaties een beroep kan gedaan worden op het crisismeldpunt en crisisjeugdhulpverlening, zodat deze hulp effectief kan ingezet worden om ondersteuning te bieden in crisissituaties en verdere escalatie te vermijden. De basisdoelstelling van crisis hulp is om snel in te kunnen grijpen in onverwachte, acute situaties. Deze doelstelling wordt weer centraal gezet. In de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2025 uit de Vlaamse Regering de expliciete ambitie:

“We zetten de basisopdracht van de crisis hulpverlening terug centraal en daarvoor behouden we exclusieve crisis capaciteit die enkel kan gebruikt worden voor onverwachte acute situaties en niet in geval van moeilijk lopende hulpverleningssituaties.” Met deze laatste wijziging aan de decretale bepalingen inzake crisisjeugdhulp creëren we alvast de noodzakelijke aanpassingen om dit mogelijk te maken.

Ten slotte bevat dit voorontwerp van decreet een louter materiële wijziging waardoor de datum van inwerkingtreding van de bepalingen ter invoering van een gezamenlijk voortraject voor pleegzorg en adoptie wordt uitgesteld naar een latere datum.

Voor een uitgebreide toelichting bij deze wijzigingen wordt verwezen naar de Memorie van Toelichting bij het voorontwerp van decreet.

B. TOELICHTING BIJ DE ARTIKELEN

Artikel 1

Dit artikel bepaalt dat dit decreet een gemeenschapsaangelegenheid betreft.

Artikel 2

Dit artikel wijzigt enkele definities, opgenomen in artikel 2 van het decreet integrale jeugdhulp.

De definitie van “crisisjeugdhulpverlening” wordt aangepast zodat deze een concreter beeld schept van de hulp die ingezet wordt door het crisisnetwerk in crisissituaties. De basis van crisisjeugdhulp is namelijk een kortdurende, perspectiefzoekende interventie en begeleiding in het gezin.

Eveneens worden de definities van “gemandateerde voorzieningen” en “jeugdhulpaanbieders” aangepast. Het VK valt hierdoor niet langer onder de definitie van gemandateerde voorzieningen, maar onder de definitie van jeugdhulpaanbieder.

Om alle mogelijke verwarring rond de kwalificatie van het VK te vermijden, worden zij expliciet vermeld in de definitie van “jeugdhulpaanbieder”.

Artikel 3

Dit artikel verduidelijkt de reeds bestaande delegatie aan de Vlaamse Regering om vast te leggen op welke wijze het toezicht op en de toegang tot het rechtstreeks toegankelijke jeugdhulpaanbod worden georganiseerd.

Hoewel dit aanbod zonder tussenkomst van de intersectorale toegangspoort toegankelijk is, is het

voor gezinnen en jongeren in praktijk niet eenvoudig om toegang te krijgen tot de hulp die zij nodig hebben. Het gaat immers om aanbod dat eveneens schaars is en onder aanzienlijke druk staat. Door deze schaarste is ook het rechtstreeks toegankelijke aanbod in praktijk niet langer beschikbaar of toegankelijk voor gezinnen, maar gebonden aan wachtlijsten. Daarnaast is het aanbod versnipperd en is het voor gezinnen een zeer uitdagende zoektocht om de juiste ondersteuningsvorm te vinden.

Om de effectieve toegang tot rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp te garanderen, is het noodzakelijk dat de Vlaamse Regering de mogelijkheid heeft om de organisatie van het landschap te regelen en initiatieven op te zetten die de toegang tot rechtstreeks toegankelijk aanbod laagdrempeliger maken voor gezinnen.

Artikel 4

Dit artikel wijzigt de subsidiariteit van de matchings- en onderhandelingsopdracht van het team jeugdhulpregie van de intersectorale toegangspoort. Op deze manier wordt het een kernopdracht van de intersectorale toegangspoort om een gepast aanbod te vinden voor de kinderen en jongeren waarvoor een module niet-rechtstreeks toegankelijke jeugdhulp geïndiceerd is.

Op basis van het overzicht van het beschikbare aanbod en de specifieke kenmerken van zowel de jongere, de hulpvraag en de voorzieningen, zoeken de jeugdhulpregisseurs samen met voorzieningen naar hulp op maat van de jongere. Waar vroeger het eerste initiatief voor de matching bij de voorzieningen zelf lag, neemt de intersectorale toegangspoort hier nu een centralere en actievere regierol in op.

Artikel 5

Dit artikel wijzigt de inleidende bepaling van het hoofdstuk “gepast omgaan met verontrustende situaties.” Hierbij wordt een expliciete vermelding van het fenomeen kindermishandeling en het VK toegevoegd, zodat het duidelijk is dat het VK nog steeds een rol opneemt in verontrustende situaties waarin (een vermoeden van) kindermishandeling speelt.

Jeugdhulpaanbieders die geconfronteerd worden met situaties van kindermishandeling of een vermoeden hebben dat kindermishandeling zich voordoet in een gezin, kunnen zich richten tot het VK. Het VK kan hen bijstaan met advies en ondersteuning. Met instemming en medewerking van het gezin kan het VK eveneens een traject starten met het gezin om de kindermishandeling in het gezin te stoppen, de nodige hulp te installeren en veiligheid voor de kinderen te laten terugkeren in het gezin.

Het gewijzigde artikel benadrukt echter nog steeds dat bij een vermoeden van maatschappelijke noodzaak aan hulpverlening en wanneer VK de integriteit van de kinderen niet zelf voldoende kan vrijwaren, een doorverwijzing naar het OCJ noodzakelijk is. Om hier alle verwarring over de term “gemandateerde voorziening” te vermijden, wordt expliciet verwezen naar het OCJ.

Artikel 6

Dit artikel past de titel van afdeling 2 van hoofdstuk 8 aan, zodat deze titel duidelijk weergeeft dat het VK niet meer valt onder de term “gemandateerde voorziening”.

Artikel 7

Dit artikel past de decretale opdrachten van het VK aan, zodat ze overeenstemmen met haar nieuwe rol.

De meeste van deze opdrachten blijven grotendeels dezelfde: het VK gaat nog steeds aan de slag met meldingen die zij ontvangt van om het even welke persoon. Het VK onderzoekt de meldingen, volgt deze meldingen op, biedt zelf gepaste jeugdhulp aan minderjarige slachtoffers van kindermishandeling en hun gezin en staat professionals bij met advies en ondersteuning in situaties van kindermishandeling.

Het woord “consult” wordt hierbij vervangen om alle verwarring met het aanbod van het OCJ als gemandateerde voorziening te vermijden.

Het toepassingsgebied van de dienst- en hulpverlening van het VK wordt sterker bepaald door de link met kindermishandeling en niet langer met de aanwezigheid van maatschappelijke noodzaak aan hulpverlening in een verontrustende situatie. De opdracht om onderzoeken te voeren naar het bestaan van een maatschappelijke noodzaak wordt geschrapt.

Het VK kan nog steeds het parket informeren over de aanwezige jeugdhulp in een gezin dat zij opvolgen.

Ten slotte wordt het een expliciete opdracht van het VK om in verontrustende situaties waar een maatschappelijke noodzaak aan hulpverlening vermoed wordt, in de eerste plaats de situatie aan te melden bij het OCJ. Slechts in zeer uitzonderlijke gevallen waar nood is aan een onmiddellijke beschermende maatregel voor de minderjarige, wordt direct doorverwezen naar het parket.

De paragraaf die de artikelen met betrekking tot de onderzoeken maatschappelijke noodzaak van het OCJ, van toepassing verklaarde op het VK, wordt logischerwijze opgeheven.

Artikel 8

Dit artikel heft het principe op dat de betrokkenheid van het OCJ de betrokkenheid van een VK uitsluit, en omgekeerd.

Hierdoor kunnen OCJ en VK complementair betrokken blijven in een traject en hun expertise gezamenlijk inzetten en delen met elkaar. Dit zorgt er ook voor dat een aanmelding van een minderjarige bij het OCJ door het VK geen harde breuk in het traject of loutere doorverwijzing hoeft te zijn en de continuïteit niet in het gedrang komt.

Artikel 9

Dit artikel brengt twee wijzigingen aan in het artikel 44 van het decreet integrale jeugdhulp, dat de organisatie van de crisisjeugdhulpverlening regelt.

Een eerste wijziging is het toevoegen van een nieuwe, inhoudelijke voorwaarde voor de inzet van crisisjeugdhulpverlening.

Deze nieuwe voorwaarde toetst af of crisisjeugdhulp effectief een positieve impact kan hebben om de spanning in het gezin te verminderen en verdere escalatie van de crisissituatie te vermijden.

Deze nieuwe voorwaarde garandeert dat crisisjeugdhulp wordt ingezet bij gezinnen die effectief baat hebben bij crisisjeugdhulp, die bestaat uit een kortdurende, intensieve begeleiding.

De tweede wijziging is een verduidelijking van de bestaande delegatie naar de Vlaamse Regering zodat deze een kwalitatieve decretale rechtsgrond heeft voor het subsidiëren van de crisismeldpunten en het crisisaanbod.

Artikel 10

Dit artikel bevat een louter technische wijziging, waarbij de verwijzing naar een paragraaf die wordt opgeheven, eveneens opgeheven wordt.

Artikel 11

Dit artikel garandeert de vertegenwoordiging van het VK in het Intersectoraal Regionaal Overleg Jeugdhulp.

Artikel 12

Dit artikel heft de vermelding op van het hoofd van het agentschap Opgroeien regie als verwerkingsverantwoordelijke voor de verwerkingen die de VK's uitvoerden in het kader van hun onderzoeken maatschappelijke noodzaak.

De VK's zijn nu verwerkingsverantwoordelijken over al hun verwerkingen van persoonsgegevens in het kader van hun opdrachten vermeld in artikel 42, §1 van het gewijzigde decreet.

Artikel 13

Dit artikel zorgt ervoor dat de bestaande uitzondering op het beroepsgeheim behouden blijft die geheimhouders toelaat informatie over een (vermoedelijke) situatie van kindermishandeling te delen met het VK.

Doordat deze infodeling niet langer kadert in de onderzoeken die het VK uitvoert als gemandateerde voorziening, is een nieuwe wettelijke basis nodig voor de infodeling in het kader van hun huidige opdrachten.

Deze uitzondering garandeert dat het VK een grondige inschatting kan maken van de urgentie en ernst van de situatie, zodat de noodzakelijke stappen kunnen gezet worden om de integriteit van de betrokken kinderen te beschermen.

Artikel 14

Dit artikel wijzigt de inwerkingtreding van de bepalingen tot invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie in de decreten van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet van 3 juli 2015 houdende regeling van de binnenlandse adoptie.

Artikel 15

Dit artikel bevat een delegatie aan de Vlaamse Regering om overgangsmaatregelen te bepalen voor de periode voorafgaand aan de inwerkingtreding van dit decreet, zodat de continuïteit van de behandeling van de lopende dossiers kan beschermd worden.

Artikel 16

Dit artikel bepaalt de datum van inwerkingtreding van de bepalingen van dit decreet. De inwerkingtreding van alle bepalingen behalve artikel 14 wordt uitgesteld tot uiterlijk 1 januari 2028, waarbij de Vlaamse Regering de mogelijkheid behoudt een vroegere datum te bepalen. Deze uitgestelde inwerkingtreding biedt ruimte om overgangsmaatregelen te bepalen die de continuïteit van hulp voor kinderen en jongeren die nu opgevolgd worden door de toegangspoort en het VK kunnen bewaken. Eveneens biedt deze uitgestelde inwerkingtreding ruimte om voldoende alternatieven te voorzien voor kinderen en jongeren die niet langer beroep zullen kunnen doen op crisisjeugdhulp.

De datum van inwerkingtreding van artikel 14, dat de datum van inwerkingtreding wijzigt van de bepalingen tot invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie, wordt op uiterlijk 31 december 2026 bepaald, zodat de wijziging doorgevoerd wordt voor de initiële datum van inwerkingtreding bereikt is. De Vlaamse Regering kan hier eveneens een vroegere datum bepalen.

3. BESTUURLIJKE IMPACT

A. BUDGETTAIRE IMPACT VOOR DE VLAAMSE OVERHEID

De wijzigingen opgenomen in het voorliggend ontwerp van decreet hebben elk op zich geen directe budgettaire impact. De decretale aanpassingen creëren de noodzakelijke decretale rechtsgronden of wijzigen een inwerkingtredingsdatum om verder uitvoering te geven aan het Vlaams Regeerakkoord en de beslissing van de Vlaamse Regering van 17 oktober 2025 in het kader van de acties opgenomen in het Plan Jeugdhulp.

Het creëren van de nodige decretale rechtsgronden is noodzakelijk voor de legistische randvoorwaarden om de gefaseerde uitvoering van de onderscheiden acties elk op zich verder

mogelijk te maken. Bij die gefaseerde uitvoering zijn ofwel de nodige uitvoeringsbesluiten door de Vlaamse Regering en/of wijzigingen aan besluiten van de Vlaamse Regering noodzakelijk die dan op niveau van de desbetreffende actie voorgelegd worden aan de financiële overheden en dit binnen de beschikbare kredieten zoals voorzien in de gefaseerde meerjarenuitvoering van het Vlaams Regeerakkoord.

Het gunstig advies van de Inspectie van Financiën, met nummer RD/2026001469 werd bekomen op 21 april 2026.

Voor wat betreft de opmerking in het advies van Inspectie van Financiën rond de inwerkingtredingsdatum wordt een artikel 16 toegevoegd dat een uitgestelde inwerkingtreding bepaalt voor de artikelen van dit ontwerpdecreet, met uitzondering van artikel 14. Met deze nieuwe bepaling wordt ruimte voorzien voor een zorgzame overgang in de organisatie van de hulp voor kinderen en jongeren in langdurige trajecten.

Voor wat betreft de vraag van de Inspectie van Financiën om simulaties voor te leggen aan de Vlaamse Regering in functie van de mogelijke impact op de werklust: deze zullen natuurlijk voorgelegd worden aan de financiële overheden en vervolgens de Vlaamse Regering bij het uitwerken van de uitvoeringsbesluiten. Het is van belang dat eerst alle elementen zowel voor wat betreft het OCJ en het VK samengebracht worden (bijv. simulaties in functie van de meest recente data van het aantal dossiers en het beleid van het parket).

Met toepassing van artikel 31 §2 2° van het BVR VCO is voor dit dossier het gemotiveerd akkoord van de Vlaamse minister, bevoegd voor de begroting, niet vereist.

B. ESR-TOETS

Niet van toepassing.

C. IMPACT OP HET PERSONEEL VAN DE VLAAMSE OVERHEID

De voorliggende decretale wijzigingen creëren op zich geen impact op het personeel van de Vlaamse overheid. De decretale aanpassingen die in samenhang met andere wijzigingen op niveau van beslissingen van de Vlaamse Regering impact hebben binnen de beschikbare kredieten in uitvoering van het Vlaams Regeerakkoord en de beslissing van 17 oktober 2025 worden geconsolideerd voorgelegd voor het advies van de financiële en bestuurlijke overheden.

D. IMPACT OP DE LOKALE EN PROVINCIALE BESTUREN

Er is geen impact op de lokale en provinciale besturen.

4. VERDER TRAJECT

Na de eerste principiële goedkeuring wordt over dit voorontwerp het advies ingewonnen van de Vlaamse Raad WVG, de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Toezichtcommissie.

5. VOORSTEL VAN BESLISSING

De Vlaamse Regering beslist:

- 1° haar principiële goedkeuring te hechten aan het bijgaande voorontwerp van decreet tot wijziging van het decreet van 12 juli 2013 betreffende de integrale jeugdhulp en van artikel 47 van het decreet van 17 mei 2024 tot wijziging van het decreet van 20 januari 2012 houdende regeling van de interlandelijke adoptie van kinderen, wat betreft de begeleiding bij interlandelijke adoptie en het decreet van 29 juni 2012 houdende de organisatie van pleegzorg en het decreet Binnenlandse Adoptie van 3 juli 2015, wat betreft de invoering van een gezamenlijk voortraject pleegzorg-adoptie en de bijhorende memorie van toelichting;
- 2° de Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen te gelasten over voornoemd voorontwerp van decreet het advies in te winnen van de Vlaamse Raad WVG, de Vlaamse Jeugdraad en de Vlaamse Toezichtcommissie.

De Vlaamse minister van Welzijn en Armoedebestrijding, Cultuur en Gelijke Kansen

Caroline GENNEZ